

HUDBA – INTERPRETÁCIE – INTEGRÁCIE: HUDOBNÉ KORELÁCIE

Matilda Hýrošová

V poslednom desaťročí 20. storočia v oblasti hudobnej kultúry, hudobnej pedagogiky a hudby vôbec, vystúpili do popredia nové otázky, na ktoré často nebolo možné odpovedať racionálnou argumentáciou. V riešení úloh dominoval euforický charakter rozhodovania, v ktorom sa často strácala súvislosť s predchádzajúcimi kultúrnymi, estetickými, ako i pedagogickými hodnotami. Nová realita iniciovala doc. Jozefa Vereša, CSc., pristúpiť k vydávaniu zborníka štúdií pod názvom *Hudobno-pedagogické interpretácie* (v roku 1994). Jeho vydavateľom sa stalo Regionálne združenie Slovenskej hudobnej únie v Nitre. Od roku 2006 zborník štúdií vydáva Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre pod názvom *Hudba – Integrácie – Interpretácie*. Záujem o jeho obsah doposiaľ prejavili čitatelia z Nemecka, Poľska a Českej republiky. Titul je dostupný najmä prostredníctvom internetovej adresy: <http://www.uk.ukf.sk/sk/sk/hudba-integracie-interpretacie>.

V roku 2011 v zborníkovej sérii *Hudba – Integrácie – Interpretácie 14* vyšla monografia pod názvom *Hudobné korelácie*. Jozef Vereš si v tejto publikácii vytýčil grandiózny cieľ. Sledovať pôvod, vznik a vývoj hudby, jej prejavy od jej predhistorických počiatkov až po súčasnosť, preklenúť históriu a súčasnosť. Takéto univerzálne a mimoriadne široké polytematické

spektrum zahŕňa v sebe nevyhnutne množstvo špecifických subproblémov, subodborov a čiastkových tém, ktoré sú väčšinou predmetom až minucióznej špecializácie. Na druhej strane sú v hudobnej vede potrební „univerzalisti“, ako bol napr. J. Chailley v známej knihe „40 000 rokov hudby“, ktorí majú nielen schopnosť globálneho nadhľadu nad hudobnými dejinami a rôznymi úzko špecializovanými problematikami hudobnovednej systematiky, dar syntetizujúceho pohľadu, ale aj dar slova a štýlu.

Kniha J. Vereša má ambíciu byť takýmto globalizujúcim nadhľadom nad univerzálnymi súvzťažnosťami hudby, ako by sme asi nadpis a obsah jeho knihy mohli vyjadriť opisne. Sú to súvzťažnosti dejín hudby a hudobnej súčasnosti, rôznych kultúr, najmä korelácie slovenskej a českej hudobnej kultúry v kontexte európskej. Čitateľ môže pri čítaní textu nadobudnúť dojem, že autor venuje príliš veľký priestor dejinám náboženstiev (kresťanstva, islamu, egyptského náboženstva), starovekým kultúram (napr. Egypta), ktoré akoby „odbočovali“ od témy hudby. Na druhej strane je zrejmé, že táto obsiahla pluralita hudobných korelácií je funkčná, je zámerom autorovej koncepcie. Verešovou koncepciou je model „kultúrneho historizmu“ (kultúrno-všeobecno-historická kontextualizácie hudby), integratívny pohľad

na hudbu, ktorý sa mu do veľkej miery podaril. Autorov pohľad vytvára zároveň asociácie na niektoré historiografické koncepcie v európskej a americkej muzikológii, napr. C. Dahlhausa. Text sa pohybuje medzi historickou a sociologizujúcou štúdiou, esejou a publicistickým textom, čo je štýl, ktorým sa často píšú moderné texty o hudbe; jadro problematiky, resp. „korelácií“ je v hudobnej pedagogike, čo je oblasť, v ktorej je Vereš bádateľsky a publicisticky aktívny.

Práca J. Vereša obsahuje osem kapitol, v ktorých autor podáva bohatý a obsažný obraz hudobných kultúr a ich korelácií; je vedecky prínosná a inšpiratívna pre záujemcov o hudobnú kultúru a hudobnú pedagogiku.

V roku 2012 vydala UKF v Nitre v sérii v zborníkov „Hudba – Integrácie – Interpretácie“ ďalší súbor štúdií s číslom 15, v ktorom autori (Jozef Vereš, Vladimír Fulka, Veronika Ševčíková, František Turák) prehľbujú vo svojich textoch problematiku korelácií. Sú to práce, ktoré viac-menej neboli u nás v takej ucelenej podobe prezentované. Jozef Vereš to (ako editor) v „Úvode“ zborníka na s. 5 vyjadril slovami: „Dosiiahnuté výsledky a ich interpretácia vnáša do nazerania a riešenia hudobných úloh nielen nové prostriedky, ale i alternatívu s ich tradičnou interpretáciou.“

HUDEBNÍ VÝCHOVA

časopis pro hudební a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní
ročník 21/2013/číslo 2

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
v Nitře
Univerzitní knihovna
- 5 -

OBSAH

Michal Nedělka: E-learning v přípravě hudebního pedagoga	19
Michal Košut: E-learning – dobrý sluha, špatný pán	19
Ivo Bartoš: Distanční vzdělávání a hudební e-learning na PdF MU (zkušenosti a výhledy)	21
Alena Čierna: Tvorba a implementácia e-learningových kurzov na Katedre hudby Pedagogickej fakulty v Nitre	23
Michal Nedělka: Hudební formy e-learningem	26
Zuzana Scheinostová: Rozhovor s Lukášem Humlíkem	27

NOTOVÁ PŘÍLOHA

Lukáš Humlík: Srážka s Venuší v důsledku nadváhy Země
(dětský sbor s doprovodem klavíru a claves na text Petra Čenského)

Petra Bělohlávková: E-learningová podpora hudebněteoretických předmětů v rámci přípravy studentů učitelství pro MŠ a 1. stupeň ZŠ	30
Helena Karnetová: Výuka možná i na dálku	32
Marek Sedláček: Výzkum využívání počítačové techniky učiteli hudební výchovy na základních a středních školách v ČR	33
Hana Váňová: Užitečný pomocník	35
Irena Medňanská: Živý po „Moste k spolupráci“	36
Zuzana Berešová: Amadeus Brno 2013	37
Matilda Hýrošová: Hudba – interpretácie – integrácie: Hudobné korelácie	38
Libuše Tichá: Nevšední pohled na otázky klavírní interpretace	38
Petra Bělohlávková: Z hudebních výročí (duben–červen 2013)	39
Abstracts	40

OBÁLKA

2. strana: Jaroslav Bláha: Benátský manýrismus a benátská škola I. Tintoretto a Giovanni Gabrieli
3. strana: Stanislav Pecháček: O hudbě anglicky – The Ballet

V čísle byly použity kresby Jolany Fenclové.

ŘÍDÍ REDAKČNÍ RADA

Předsedkyně: doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.

Členové: doc. PhDr. Ivana Ašenbrenerová, Ph.D. (PdF UJEP Ústí nad Labem),
prof. PhDr. Eleonóra Baranová, CSc., Mgr. Ivana Čechová, prof. Belo Felix, Ph.D. (UMB, Banská Bystrica, SR),
PaedDr. Jan Holec, Ph.D. (PedF JU České Budějovice), prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc. (PdF UHK),
PhDr. Jiřina Jiříčková, Ph.D. (ZUŠ Mladá Boleslav), PhDr. Blanka Knopová, CSc. (PdF MU Brno),
doc. PaedDr. Miloš Kodejška, CSc., prof. MgA. Irena Medňanská, Ph.D. (PU Prešov, SR),
prof. PaedDr. Eva Michalová, CSc. (UMB, Banská Bystrica, SR), prof. PaedDr. Michal Nedělka, Dr.,
prof. Mag. Dr. Franz Niemann (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien, Rakousko),
doc. MgA. Jana Palkovská, prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D., prof. UŠ dr. hab. Wiesława Alexandra
Sacher (Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polsko),
prof. Dr. Carola Schormann (Fach Musik, Leuphana Universität Lüneburg, SRN),
doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc. (PdF ZU Plzeň), doc. Mgr. Art. PhDr. Jozef Vereš, CSc. (PdF UKF, Nitra, SR).

Vedoucí redaktorka: doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc.

Výkonná redaktorka: PhDr. Helena Justová (221 900 288)

Zástupce vedoucí redaktorky: PhDr. Petra Bělohlávková, Ph.D.

Grafická úprava a sazba: Mgr. Zdeňka Urbanová, DiS. (zdenka.urb.art@gmail.com)

Vydává: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta – vydavatelství, vychází 4x ročně,
roční předplatné 260 Kč plus poštovné a balné, jednotlivý výtisk 65 Kč + poštovné a balné
Tisk: Grafické studio & tiskárna PiP, Petr Pacner, <http://www.tiskpip.cz/>

Upozornění autorům:

Text příspěvků zasílejte v elektronické podobě na e-mailovou adresu: vanova.ha@seznam.cz.

Redakce si vyhrazuje právo na nezbytné úpravy rukopisů a jejich krácení, příspěvky nejsou honorované.

Adresa redakce:

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta – vydavatelství, M. D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1
<http://userweb.pedf.cuni.cz/hudebnivychova>

disproporce prostorových plánů. Právě postava Madony zabírá nejen celou výšku, ale téměř i celou šířku plátna, a jako dominanta předního plánu tak akcentuje jeho předimenzovanost. Ta je ještě umocněna miniaturní symbolickou postavou ve středním plánu, která podtrhuje prostorovou absurditu jako koncepční záměr manýristického výtvarného pojetí. Ta je dovršena miniaturizací zadního plánu, který ve srovnání s předním plánem působí titěrně. Prostorová diskrepance v Tintoretově Poslední večeři rozhodně není tak absurdní jako u Parmigianina. Jde spíše o podřízení prostorových vztahů výrazové extázi zobrazení biblického výjevu, a to jejich znejasněním.

A protože vztah tvaru a prostoru determinuje kompozici, je předem jasné v čem se liší kompozice Parmigianinova a Tintorettova obrazu, přestože na první pohled mají řadu společných znaků. Tím prvním je dynamická kompozice, navíc v obou obrazech postavená na rozvinuté spirále. Ovšem dekorativní arabeska esovitě prohnuté postavy Madony se nutně promítá i do ladně rozvinuté kompoziční křivky Parmigianinova plátna. A naopak dramaticky vypjatá spirála serpentinaty (šroubovitého pohybu) postav vrcholí v kontrastu diagonál dynamické kompozice – nekompromisní přímkou stolu oživené nepřavidelnými křivkami hlav apoštolů a Krista, v kontrastu s energicky rozhybanými esovitými záhyby rozvíjejícími se z levého horního rohu do pravého dolního rohu obrazu.

Při pohledu do obrazové přílohy k tomuto článku se přímo nabízí otázka, proč byla k analyzovanému Tintorettovu obrazu Poslední večeře připojena Svatba v Káni Galilejské (1563) od Paola Veronese (příloha II, obr. 2). Hlavní důvod je spojen s komparační analýzou. Skladby Giovanniho Gabrieliho nejsou jen vnitřně dramatické, se strhující dynamičností mnohohlasé polyfonní faktury s komplikovanou artikulací hudebně strukturního času jako obrazy Tintorettovy, ale některé z nich, zejména pak instrumentální skladby jako Kantáty a sonáty ze Sacrae Symphoniae, jsou ve svém zvukovém lesku, okázalosti, slavnostní náladě a vznešenosti hudebním ekvivalentem velkolepých obrovitých pláten Paola Veronese.

K HV

HUDEBNÍ VÝCHOVA 2/2013

*časopis pro hudební
a obecně estetickou výchovu
školní a mimoškolní*

